

4. Іваничук Р. На зламі епох мусимо творити відважно й талановито: призначення слова. *Літературна Україна*. 2009. 5 лют. С. 11–15.
5. Копейцева Л.П., Груба О.А. Реалізація міфотворчої моделі Р. Іваничука в європейському контексті. *Українська література в загальноєвропейському контексті: збірник наукових праць*. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. Випуск 1. С. 132–139.
6. Лосев А. Диалектика мифа. Философия. Мифология. Культура. Высшая школа, 1991. 374 с.
7. Слабошпицький М. Роман Іваничук. Літературно-критичний нарис. К. : Основа, 1989. 206 с.

Костішак І.М.

здобувачка вищої освіти

Шаров С.В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри української і зарубіжної літератури

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

ДАРА КОРНІЙ «ЗІРКА ДЛЯ ТЕБЕ»: ЕЛЕМЕНТИ ІНКЛЮЗІЙ В ХУДОЖНЬОМУ ПРОСТОРІ

Анотація: У статті акцентовано увагу на особливостях теми інклюзії в художньому просторі *Дари Корній*. На прикладі роману «Зірка для тебе» подано розуміння автором знедолених людей, які проявляють свою людяність навіть у нелюдських умовах існування. Авторка доводить, що людина з фізичними вадами може бути щасливою.

Ключові слова: інклюзія, *Дара Корній*, віра, незламність, сенс життя.

Інклюзивна література набуває все більшої популярності й посідає значне місце у творчості письменників. Здебільшого до цієї теми звертаються зарубіжні автори, проте й наші, українські, дуже влучно висловлюють у своїх працях власні думки щодо порушеної проблеми. Читаючи сторінки будь-якого твору: роману чи оповідання, в якому змальовані певні вади людини, ми разом з головним героєм подумки проходимо цей шлях, співчуваючи йому та переживаючи за його долю. Саме завдяки цій літературі ми пізнаємо сенс життя, починаємо цінувати кожен день, годину, хвилину, проведені на цій землі.

Питання інклюдії в літературі розглядали вчені, які цікавляться долею людей з особливими потребами. Серед значної кількості праць дослідників, які вивчали питання інклюдії в художньому просторі, слід виокремити студії Борщевської Л., Вавіної Л. Головченко Н., Засенко В., Брязгунова І., Косатинова Е., Патра С. Нині творчість Дари Корній не є дослідженою. Відомі лише наукові та публіцистичні статті Гурдуз А., Патри С. та відгуки читачів на книгу. Тому означене питання є актуальним.

Серед найвідоміших українських письменників, які, хоч і побічно, але все ж таки порушували у своїх творах проблему людських вад, є Дара Корній. Натхненням для написання власних творів авторка називає свою дочку, яка читала зарубіжне фентезі, але ж Дара Корній захопилася українською міфологією, віруваннями і народними казками, розуміла, що можна написати не менш захопливе фентезі, засноване на нашій міфології. Тому письменниця й увірвалася в сучасну українську літературу з романом «Гонимарник», за який її нагородили третьою премією конкурсу «Коронація слова – 2010» і охрестили «українською Стефані Майєр». Другий роман «Тому, що ти є» Дара Корній написала майже під примусом прихильників, і знову – успіх. Твір було удостоєно відзнаки «Вибір видавців» від «Коронації слова – 2011». Також, серед нагород авторки «Дебют року» від видання «Друг читача», премія асамблеї фантастики «ПОРТАЛ – 2011» – «Відкриття себе» імені В.І Савченка. І нарешті, в арсеналі її творів нещодавно з'явився роман «Зірка для тебе», який і є об'єктом нашого дослідження [4].

Роман Дари Корній «Зірка для тебе» є одним з найвизначніших, призначений для більш дорослої аудиторії. У цій книзі є все, що має бути в класичному романі. Ціла галерея образів: він і вона, Сергій і Зоряна – нездолені герої, які зберегли людяність у нелюдських випробуваннях. Його друг Арсен та її подруга Лерка, бабуня і тітка, чуйний професор і добросердна прибиральниця. Є в романі загадки імен, секрети вчинків і велика таємниця народження. Тут багато мандрів у просторі й часі, справедливість і кривда, вузькі стежки й розкішні сади. Є буття і небуття. Єдине, чого немає, – фальші, натомість є правда, власне, «Зірка для тебе» – це і є правда, гірка і чиста, про всіх людей на землі.

Шаров С. та Шарова Т., досліджуючи тему інклюдії в літературі, акцентують увагу на тому, що: «Дуже часто на сторінках книг, які може прочитати будь-який читач, ми можемо бачити рекомендаційні поради автора людям з обмеженими можливостями» [6, с. 115]; «Художній простір на тему інклюдії відтворює можливості людей з особливими потребами до ефективної соціалізації та швидкої адаптації в соціумі» [7 с. 88]; Патра С.

акцентує увагу на тому, що «Дара Корній теж не оминула людей з ОП в своїй творчості» [5, с. 155]. Гурдуз А. у науковому дослідженні стверджує: «...іраціональний елемент у книгах Дари Корній «працює», перш за все, на психологізм і є інструментом розкриття людських взаємин, міцності моральних орієнтирів персонажів» [1, с. 65].

Роман був написаний у 2013 році й до сьогодні вже здобув безліч прихильників. В ньому порушується проблема кохання й турботи, людської неспроможності та безвихідності. Більше того, цей роман, безперечно, сподобається підростаючому поколінню. Адже виклад думок Дари Корній цілком зрозумілий, із урахуванням сучасних тенденцій. Сюжет твору побудований так, аби зацікавити читача, адже авторка не розкриває відразу всіх таємниць, а намагається тримати інтригу до кінця.

Композиція твору складається зі вступу, п'ятнадцяти розділів та епілогу. Кожна частина є продовженням та розкриттям попередньої. В цьому й полягає авторський задум й прийом щодо зацікавлення читача. І, як не дивно, він вдало спрацьовує. Коли починаєш читати один розділ, продовження якого таїться в іншому, тобі стає все цікавіше й цікавіше. І ти начебто пізнаєш цей світ разом із героями, занурюєшся повністю в ту атмосферу, з якої вже не хочеться «виходити» не дійшовши до кінця [2].

У центрі подій – Сергій і Зоряна, ніби дві половинки одного цілого. Вони створені доповнювати один одного та надавати тепло і підтримку. Проте їх життя було зовсім нелегке. Він – круглий сирота, який ніколи не знав, що таке батькове сильне плече та материнська турбота й підтримка. Єдине, що він відчував і бачив доволі часто у своїх снах, – це те, що мати його сильно любила й була не винна в тому, що Сергійко потрапив до дитбудинку. Важкі випробування йому довелося витримати, адже всім відомо, що таке сиротинець. Проте, попри всі труднощі, він не зламався, залишився справжньою людиною та ще й отримав вищу освіту, а це велика рідкість для дитини з дитбудинку, адже зазвичай всі діти навчаються після 10-ти класів у ПТУ. А Сергій не лише вчився «для галочки», а йшов уперед до своєї мети – бути астрономом.

Ще однією головною героїнею роману є Зоряна – проста дівчина зі звичайної родини: «...худенька, тендітна, вдавано-сувора. Насмішкуватий погляд синіх очей, бісики всередині, темно-русяве волосся, що визирає з-під хустинки» [3]. Та життя її все ж не таке солодке, як хотілося б: хвороба батька, постійна нестача грошей. У результаті мати не витримує та кидає дочку разом із чоловіком. Зоряна залишається одна з цілою купою проблем, які раптово звалилися на неї. В якийсь момент, певне, він був найтяжчим для дівчини, вона «ламається» і зважується на відчайдушний крок –

торгувати своїм тілом, аби заробити грошей на лікування батька. Проте пройшовши низку випробовувань, Зоряна зустрічає Сергія. Ця зустріч перевернула все її життя. Вона була здивована, і в той же час – безмежно вдячна, хлопцю за те, що прийняв її з таким минулим та жодного разу не дорікнув цим.

У романі «Зірка для тебе» є ще одна досі не порушена тема, яку потрібно дослідити. Її можна розвинути у двох напрямках. Перший – моральні вади людини, розкриті у цьому творі, а другий – це фізичні відхилення, що заважають їй повноцінно існувати. Нас цікавить останній напрям, адже у творі є другорядний персонаж, який потребує детального аналізу.

Вище вже згадувався батько Зоряни – Назар. Це людина, яка є залежною від алкоголю та цим завдає багато клопоту іншим. Ви скажете, а хіба алкоголізм – це вада? Ні, звичайно, це хвороба, але її можна уникнути або подолати, якщо людина сама цього бажає. Тут мова про інше. Назар через свій потяг до алкоголізму (ніхто не знає, яка тому була причина), зовсім забуває про своє здоров'я. Він потребує термінової допомоги лікарів, проте під дією алкоголю він не помічає болю. Та одного разу Назар потрапляє до лікарні, де в нього виявляють цілий «букет» хвороб, одна з яких – діабет. Через запущену його форму чоловікові доводиться ампутувати ноги. А це – жах, адже ніхто не хоче бути інвалідом. Проте вибору не залишається: операція, кома, тяжкий стан, дуже довга реабілітація, яка вимагає чималих коштів. Це все «валиться» на тендітні дівочі плечі Зоряни, яка змушена робити будь-що, аби тільки знаходити гроші на ліки. Після операції чоловік зневірився, й найприкріше те, що розуміння до нього прийшло лише тоді, коли сталося вже не виправне.

Назар дуже боявся, що залишиться один, адже він і раніше зі своїм розпутним життям нікому не був потрібен, а тепер ще й у інвалідному візку. Будь-яка віра покидала його, перед очима було лише одиноке майбутнє. Він дуже жалкував, що в потрібний час не зупинився, адже цього всього б не було, і дружина би не поїхала від нього і залишилася б живою. Тільки зараз він почав розуміти, скільки клопоту всім завдав, а скільки ще завдасть. Адже від неспроможній зробити будь-що без чийсь допомоги.

Але, мабуть, все ж таки дива трапляються, і в його житті з'являється світлий промінчик надії на ім'я Клара. Це медсестра, яка доглядала за Назаром. Завдяки їй він навіть помолодшав: «Коли жінка заходила в палату, чоловік мінявся на обличчі, очі загорялися» [3]. Він казав: «У мене таке відчуття, наче я знаю її давно. Із нею поруч так надійно і затишно – лагідна погода в домі. Із твоею мамою було, мов навесні: то спека, то дощі, то сніг. То вже ніколи не повернеться» [3]. Ця жінка, ніби надавала крила Назарові.

Коли вона була поруч, він забував про все: про минуле, про те що від нього пішла жінка, про те, що він зараз в інвалідному візку й не може ходити. А найголовніше – він забув про алкоголь. Клара була для нього пігулками, яких він все більше і більше потребував. І навіть донька була дуже рада за батька, адже бачила, якою Клара бура щирою по відношенню до батька. Навіть він, інвалід та діабетик, був комусь потрібний. З часом, надихнувшись новими почуттями, Назар повірив у те, що зможе все виправити. Йому замовили протези, на яких він поступово вчився ходити. Завдяки силі кохання та волі він зібрався і почав жити «на повну», насолоджуючись кожною хвилиною. Сама ж Дара Корній зізналася, що своїх героїв вона бере із реального життя, нічого при цьому не вигадує, наділяє їх ідеальними рисами характеру.

Отже, одне з найголовніших, що потребує уваги в цьому творі, – це фізична вада батька Зоряни. Він не зміг запобігти своїй інвалідності, та, завдяки тому, що вчасно зібрався з думками, не втратив остаточну віру, він знову став на ноги і знайшов сенс життя. В цій ситуації значну роль відіграє підтримка, яку нашому героєві забезпечила Клара.

Література

1. Гурдуз А. Метагероїня романів Дари Корній. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського*. Серія: Філологічні науки. 2015. №2. С. 61–67.
2. Дара Корній «Зірка для тебе». URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Kornii_Dara/Zirka_dlia_tebe/.
3. Дара Корній «Зірка для тебе». URL: <https://www.litmir.me/bd/?b=222611>
4. Патра С. Образи людей з інвалідністю в художній літературі. URL: <http://ukrainka.org.ua/node/4992>.
5. Патра С. Персонажі з інвалідністю в художній літературі. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі у світлі реалізації Конвенції ООН про права інвалідів: тези доповідей XIV міжнарод. наук-практ. конф. (м. Київ 19–20 листопада 2014 р.)*. К. : Університет «Україна», 2014. С. 154–157.
6. Шаров С.В., Шарова Т.М. Художній простір на тему інклюзії як засіб соціалізації в суспільстві. *Пріоритетні напрямки розвитку сучасних педагогічних та психологічних наук: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (9-10 серпня 2019 р., м. Одеса)*. 2019. С. 112–115.
7. Шарова Т.М. Художня література як засіб соціальної реабілітації людей з обмеженими можливостями. *Літні наукові підсумки 2019 року: XVIII Міжнародна науково-практична Інтернет конференція: тези доповідей (м. Дніпро, 5 червня 2019 р.)*. 2019. С. 84–89.